

GLASILO SLOVENSkih ORLOV.

ŠTEV. 8.

AVGUST 1914.

LETNIK VII.

KAJ ZDAJ?

LEOP. TURŠIČ.

Nenadoma so se zredčile naše vrste, kakor je nenadoma sklical cesar svojo hrabro armado, branit čast domovine in prestola. Mnogi bratje so nas morali zapustiti in oditi na bojno polje, da tam preizkusijo in udeležijo moč idealov, ki blišče s prapora naše orlovske organizacije: Vse za vero, dom, cesarja! Pred očmi so se jim zalesketale besede:

Naš boj je svet in svet naš roj,
saj kliče nas u hrabri boj
naš Bog, naš car, naš dom!

Brez strahu in trepetu, s srcem, polnim nezlomljivega poguma — so zamenjali telovadno obleko s cesarsko suknjo, telovadno orodje s smrtonosnim orožjem. Vse nenadoma, kar čez noč! Ni bilo šumnih in veselih poslovilnic, ne navduševalnih govorov in dolgovoznih navodil, kakor po navadi; tiho je brat bratu segel v desnico, v očesu se je zaiskrila solza, iz prsi se je drgetaje izvil poslednji »Z Bogom!« — tako so odhajali naši fantje na branik domovine. — Ni bila to solza bridkosti ali strahu za usodno bodočnost, ne; ta solza je bila gorek odsev medsebojnega prijateljstva in vzajemnosti, zunanji znak, kako je bil fant navezan na orlovsko četo, navezan na telovadnico in društveno delovanje. Ta solza pa je bila tudi odsev udanosti in ljubezni do presvitlega cesarja in avstrijske domovine, pa tudi izraz gnjeva in opraviče-

nega sovraštva do onega brezkulturnega, zločinskega naroda, ki je s svojim neprestanim hujskanjem proti Avstriji izzval krvavo vojno.

Pojeklenil se je v fantih pogum, moč samozavesti je vzrastla visoko:

Nezmagana mi četa smo,
brez straha in trepetu smo,
ura! med bojni grom! — — —

Mlajši bratje so ostali doma. Tudi v teh mladih srcih se je porodilo koprnenje, vroče koprnenje, da bi šli za svojimi starejšimi brati v sveti boj, ko bi bilo mogoče:

Med nami vsak je cel junak,
naj pade tretji, drugi vsak,
da bo le dom otet!

A kljub vročemu koprnenju so ostali doma in njih naloga bodi, da hranijo in negujejo še nadalje vseto, kar smo imeli po naših društvih in odsekih doslej.

Kaj torej zdaj, ko je zagospodarila nad našimi deželami kruta šiba vojske? Ali naj naše društveno delo zaspí? Ali naj se naseli v naša srca malodušnost, obupnost, da izgubimo vse, kar smo si v trudu in znoju tekom let pribrali? — Sokolskim društvom je od vlade vsako delovanje ustavljeno, ali naj mi svoje delo ustavimo sami?

Bratje! Gotovo je, da bo pod uti-

som vojne trpelo tudi naše društveno delo, zlasti delo po naših telovadnih odsekih. Saj so na vojsko odšli tuintam najboljše, najvestnejši in najzanesljivejši člani, od katerih je bil odvisen obstoj in napredek odsekov. Toda kljub temu naj naš pogum ne upade; zanesimo se na svojo lastno moč in na pomoč od zgoraj in delajmo dalje! Kdor hoče, tudi mnogo zmore. V sili se izkaži naša volja in moč!

Zato predvsem izpolnimo vsaj začasno bodisi društvene, bodisi odsekovske odbore, ako so posamezni funkcionarji odšli med vojake. Odborove seje naj se vrše, kakor poprej, kolikor mogoče redno. Pri sejah posvečajte pozornost dobrotelnim akcijam za vojaške sirote! V smislu razglasa deželnega odbora kranjskega osnujte po posameznih krajih, kjer kaže, dobrodelne podobore!

Tudi telovadbo gojite dalje! Če je odsek izgubil načelnika, naj si brž izbere iz svoje srede zmožnega namestnika, ki naj se ne straši truda in naj svojo telovadsko četo uri in spopolnjuje dalje. Res, da letos ne bo posebnih telovadnih prireditev, katerih ste se veselili, a radi tega tehnično delo vendar ne sme prenehati.

Oklenite se z vso vnemo naraščaja in mlajših članov! Zdaj je čas, da dečkom vcepljate v mlada srca pravo domovinsko ljubezen. Učite jih domoljubnih pesmi in deklamacij! Budite v njih smisel milosrčnosti in karitativnega dela! Pristopajo naj pogosto k mizi Gospodovi in naj sv. obha-

jilo darujejo za svojece, ki so na bojnem polju.

Nekateri kraji po deželi so kakor izumrli. Poleg žensk in otrok so ostali doma le mladoletni in starčki. Pri manjkuje delavcev kakor nikoli. Bratje Orli! Bodite zdaj tem marljivejši vsak pri svojem delu v družini in pri skočite drage volje na pomoč vselej, kadar je treba, tudi svojemu sosedu! Pokažite, da prav umevate Gospodovo zapoved krščanske ljubezni: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« Tako bo naša organizacija zelo veliko pridobila na ugledu.

Ne pozabite v tem resnem času molitve in sv. zakramentov! V hudih dneh je človeku najboljša, najuspešnejša tolažba sv. vera in življenje po nji; o tem se boste sami prepričali.

Mnogi starejši bratje so odšli za dom med bojni grom, da si tamkaj spleto venec zmage. Nekateri ste jim v svojem mladostnem navdušenju celo nevoščljivi. Saj se dan na dan priglašajo pri županstvih in merodajnih oblastih prostovoljci. Bratje! Vojaki rešujejo dom na bojnem polju, vi ga rešujte doma po svojih družinah in vaseh! Naj zakipi z novo močjo po vaših žilah ljubezen do naše skupne domovine Avstrije, naj se okrepi udanost do našega sivolasega vladarja in njegovega jasnega prestola, naj pa zagori v vaših srcih tudi plamen krščanske ljubezni do bližnjega, do domače hiše in domače grude, ljubezen, ki naj se kaže v vztrajnem in marljivem delu — samo, da bo dom otet!

TEHNIČNO DELO V SEDANJEM VOJNEM ČASU.

M. PETERLIN.

Pred nekaj dnevi še se je Orel v svoji polni moči z vso vnemo in navdušenostjo pripravljaj za letošnje svoje polete — v trenutku, ko bi morala ta lepa sila priti na dan v junaških pohodih življenjapolnih borcev — v istem trenutku je bil izdan drug klic — klic našega sivega vladarja za dom med bojni grom. In s ponosom je poslala naša organizacija najboljše svoje moči, večino svojih sinov pod cesarjeve zastave — dasiravno je pri tem popolno-

ma osirotela. Ohranila si je pa dvojen up, ki jo vzdržuje, prvič, da se njen cvet vrne nazaj čimpreje, zdrav in čvrst kot se je poslovil, in potem z novim ognjem, še z večjo ljubeznijo zastavi svoje moči v njen blagor; in drugič — na svoje sinove, ki so ostali doma, se opira v tem težkem času, prepričana, da ji ostanejo zvesti in z nadaljnjim delom zasigurajo njen obstoj.

Bratje, ozrite se torej na našo krasno organizacijo, kateri smo prisegli

večno ljubezen in zvestobo — ali jo bomo v tem usodnem trenutku, ko s prosečimi očmi gleda na nas — pozabili? — Nikoli! Še bolj se je bomo oklenili in jo podprli s svojim delom!

Omejim se tu na tehnično delo. — Telovadnice naše tudi v tem času ne smejo samevati — ampak po možnosti redno kot preje se urite, vadite predvsem za letos predpisane vaje! Tekme, določene za goriški zlet — so seveda preložene. Morda se bo hotela komu vsiljevati misel: Kaj bom pa delal sedaj, ko nimam pred seboj nobenega cilja, nobene prireditve ni, da bi se za njo pripravljali — pa počivajmo. Brat — Orel si! Naše delo ni omejeno le na priprave za prireditve, ampak je trajno, redno, ker vemo, da se v delu krepimo in ne le v nastopih. In drugo! Cilj ti hoče biti kaka prireditve — dobro! In sedaj? Namen sedanjega dela je — ohranitev organizacije, da ostane ob vrnitvi bratov-vojakov in junakov na tej moči, kot je bila ob njihovem slovesu. Mislim, da ne boš omahoval! Seveda, kolikor ti pripuščajajo sedanje razmere — doma bo dosti dela, gotovo, ali vseeno se dobi časa v tednu par večerov. Pri telovadbi se pomenite med seboj o novih dogodkih itd. in vsakdo bo tudi glede tega kaj pridobil. Torej le z veseljem po načrtu, ki je bil izdan v začetku leta v »Mladosti«

— novega dela ne bo, le na začrtani poti moramo dalje.

Drugo: življenjske važnosti za naše odseke! Gojenci naši, nada in bodočnost naša! Vsak odsek naj v tem času obrne glavno pozornost na svoj naraščaj! Izobraževalno in tehnično delo naj se v tem času še poglobi — nedelje porabite, kar se dá — dopoldan in popoldan, vaje in nagovori voditeljev naj se vrste; skušajte tudi dobiti še novega števila, novih dečkov; gojencem naročite, naj pridobivajo še druge, da se v tej važni stvari utrdimo, kar se dá. Vaditelj in pa duhovni voditelj naraščaja — v svojih rokah imata organizacije — težko, a častno delo!

V uniformah je sploh prepovedano nastopati — članom in naraščaju — zato naj se pa delo v telovadnici poglobi — tehnično in vzgojno. Na naraščaj je obratati glavno pozornost, skrbeti zanj, gojiti ga — to bodi parola vsem odsekom! Upati je, da bodo vsi odseki to važno nalogo z veseljem sprejeli in se utrdili predvsem v mlajših vrstah, kjer je delovanje mogoče kot preje, prilike je pa še več: namreč opisovanje vojne in pa sarajevski atentat, to naj mlada srca vname za posnemanje padlih žrtev, katerih vrline naj se opišejo; propalost morilcev, posledice tega dejanja: taka velikanska vojska! — Naj se vtisne dečkom v srce ta slika!

OREL — ZNAČAJ.

I. BIRSA.

Ena prvih in glavnih vrlin vsakega Orla mora biti značajnost, močatost in doslednost. Nič ni lepšega videti kot Orla jeklene, neupogljive volje, mladeniča, ki z olikano dostojnostjo kljubuje praznim in puhlim frazam lažinaprednjakov in se njih besnim in podlim napadom ne umakne niti za ped. Nasprotno pa z vsem ognjem brani vzvišene cilje svoje krasne orlovske organizacije, ki so najtesneje spojeni z ideali krščanske vere. Vsi slavni možje, kar jih pozna zgodovina in ki nam jih danes postavljajo za vzgled, so bili jekleni značaji. Marsikdo je že več ali manj čital životopise takih mož in videl, da se iz njihovega življenja zrcali neupog-

ljiva značajnost. Pa tudi med našim slovenskim narodom smo imeli in še imamo takih mož, ki so stali in še stoje v borbi za naše verske in narodne pravice trdno kot skala. O teh možeh veljajo v polni meri besede našega nepozabnega Gregorčiča:

Ne stan, naslov, zunanje ne priznanje,
Čeprav med svetom to največ velja —
Jeklen značaj, dolžnosti spoštovanje
Najvišja, prava dika je moža.

Za vzgled si lahko vzamemo stare Špartance, ki so bili jekleno vztrajni. Zato so dosegali tudi velike vspehe. V vojni so bili nepremagljivi, v strah in trepet sovražniku. Med njimi ni bilo

izdajalca, a če so katerega našli, mu je bila zagotovljena najsramotnejša smrt.

Naša organizacija je ustanovljena, da slovenskemu narodu vzgoji junakov krepkega, odločnega duha, fantov, ki se ne ustrašijo vsake sapice in se ne klanjajo pred strupenimi nazori nasprotnikov, temveč povedo vsakemu, kar mu gre. Fant, ki se da zapeljati frazom zapeljivca in gre za njim kot ovca za soljo, ni Orel. Pač pa opažamo, da so ravno taki člani najbolj nemarni glede pohajanja telovadbe, predavanj, shodov itd. Često igrajo taki vlogo »pol miši — pol tiča«, to se pravi, kadar je pri »klerikalcih«, je Orel od nog do glave, kadar pa pride k ljudem nasprotne baže, je takoj pripravljen zatajiti svoje mišljenje, rekoč: »Mene nič ne briga, jaz nisem nič!« To so neke vrste sebičneži, ki so za čašo vina, za vsak denar naprodaj, ljudje, ki žive brez vsakega določenega načelnega smotra. Sicer pa, kaj nam pomaga veliko število nezavednih, nezanesljivih fantov? Pride prvi naskok od nasprotne strani in na mah so na tleh. Ne zanašajmo se na stotine, ne na tisoče Orlov, ampak na srca, prežeta z živo vero in neupogljivo voljo! Žal, da imamo tuintam v orlovskih odsekih še vedno nekaj takih polovičarjev. Preveč smo popustljivi! Ali ni to čudno in nedosledno: Brat ne hodi k telovadbi, se druži večkrat z nasprotniki, poseča njih prireditve, ne hodi v cerkev in tudi drugače ne živi vzgledno; ko je pa napovedana kaka parada ali nastop ali izlet, je tak »član« navadno prvi, ki obleče krog. Kljub temu pa ga načelnik oziroma odbor le malo ali celo nič ne pokara. Ali ne bijemo s tem sami sebe po zobeh? Govorimo in slišimo o svojih vzorih, a ravnamo nasprotno. — Kakšno sodbo si o vsem tem napravijo naši nasprotniki, ki pazijo na vsak naš gibljež?! Sicer nas malo briga, kaj mislijo o nas nasprotniki. To je v našem lastnem interesu, da take člane iz odseka odslovimo. Resnica na dan, ne prikrivajmo si napak! Največ krivde ima pri tem seveda odbor, ki sprejema v odsek take člane, ki nimajo o Orlu in njegovem duhu niti pojma. Nabirajmo raje mlajših članov, ki so še nepokvarjeni in za umsko in telesno izobrazbo dovtetnejši nego starejši, kajti pregovor pravi:

mlado drevo se da upogniti, staro se zlomi! Te vzgajajmo v strogo orlovskem duhu k samozavesti in značajnosti, pa bomo zaprli usta tudi tistim našim »somišljenikom«, ki nočejo na nas ničesar drugega videti kakor naše pomanjkljivosti in napake.

Kaj pa vzgaja značaje? Lahek odgovor: življenje po veri. Da, bratje! Ako hočemo napredovati, moramo se okleniti življenja po veri z vso dušo in potem postanemo res pravi Orli, zavedajoči se svojega vzvišenega cilja.

Tupatam se je čulo ob ustanovitvi kakega odseka velikansko navdušenje za »Orla«. Kmalu pa je vse potihnilo; fantje so izgubili veselje in odsek je opešal. Zakaj vse to? Zato, ker so mislili, da je »Orel« le nekaka bojna armada proti »Sokolom«. Pravi nameni »Orla« so jim bili neznani. Za vzgled navedem en odsek pri nas na Goriškem. Ob začetku je pristopilo do 70 članov, ki so si nabavili kroje. Toda prišli so v odsek tudi taki, ki so mislili, da je zadosti, ako so samo vpisani; prvotno navdušenje je izginjalo, o organizatoričnem in deloma tudi tehničnem delu ni bilo niti govora. Fantje so se udajali raznovrstnemu veseljačenju in prej največji ter najmočnejši odsek na Goriškem je žalostno zaspal. Sicer danes še obstoja tam odsek, ker se je združilo nekaj mladih, čvrstih fantov, a to nas uči, da ne glejmo toliko na veliko število, ampak na člane, ki so vztrajni, delavni ter dovtetni za našo organizacijo. Hvala Bogu! V naših odsekih imamo mnogo takih fantov, pridnih, vrlih, zavedajočih se naših načel; pri vsakem delu za našo stvar so prvi: neumorni agitatorji za S. L. S. ob volitvah, pri delu za naše časopisje, društvenem delu itd. Ni jih pa videti na plesih, v gostilnah, pri ponočevanju in pohajkovanju. To so pridne čebelice naših odsekov; vse jih čisla in spoštuj, tudi nasprotniki. Zato proč s polovičarji! Ljubši nam je odkrit Sokol nego prikrit Orel!

Občevanje Orla z nasprotniki, kolikor je to potrebno, bodi zmeraj dostojno in uljudno; s tem si pridobimo ugled in nehalo bo od njihove strani vsako nasprotovanje in zabavljanje. V načelnih stvareh pa moramo biti do njih skrajno previdni, pa tudi odločni, nepopustljivi. Ko pridejo na dan s ka-

ko zmoto, ki jo navadno pobero iz svojih časopisov, dopovejmo jim stvarno in natančno, da se motijo. Seveda moramo biti na vse pripravljeni. Koliko tvarine za zavračanje nasprotnikovih trditev se dobi v naših listih, posebno v »Mladosti«. Zato pridno čitajmo; časopisja ne mečimo v kot, važnejše članke večkrat prečitajmo!

Končno naj omenim zahajanje Orla na ples. Nočem omenjati pogubnih nasledkov plesa za dušo in telo, saj je to že vsakemu znano od drugod; rečem le, da je to n a r a v n o s t š k a n d a l, ako zahaja Orel na ples. Žal, da se pri nas na Goriškem to večkrat do-

gaja. — Ali ne plešejo že nasprotniki dovolj? In ali ni prva dolžnost vsakega Orla, da se bori z vseimi močmi proti plesu? Saj si je vendar naša organizacija naložila hvalevredno nalogo, mladino odvracati od plesa. Kako žalostno je videti Orla na plesišču, ko se suče po taktu sokolske koračnice. Sicer pa mislim, da se mladenič, prepojen našega duha in trezno misleč, na daleč ogne plesni norosti.

Bratje, bodimo celi Orli, neupogljivi, jeklenega značaja! Domovina pričakuje od nas prihodnjih mož. Naj se ne vara v teh svojih upih.

VERA IN KULTURA.

(Konec.)

DR. I. JANEŽIČ.

Dušna in telesna omika enega človeka skupaj vzeti tvorita njegovo celotno omiko.

Ako vzamemo omiko vseh ljudi kakega kraja, dobimo omiko tistega kraja, vasi, mesta, dežele itd. Navadno pa prištevamo k omiki kakega kraja njegova zunanja kulturna sredstva kakor ceste, šole, cerkve, tovarne, knjižnice in enako. Vse to skupaj tvori omiko tega kraja. Povprečna omika vseh krajev našega naroda je splošna slovenska kultura.

3. Vera in kultura, smo rekli, sta predmet našega razmotrivanja. Vera mogočno vpliva na kulturo in jej vtisne svoj znak. O tem sem že več povedal v prejšnjih točkah. Znanje je en del omike in sicer pglavitni del kulture. Versko znanje pa je najbolj močno in vplivno pri izobrazbi značaja in kulture, ker sega najgloblje človeku v dušo in je podlaga njegovega celokupnega svetovnega naziranja. Saj se ločijo dandanes ljudje po svetovnem naziranju na dve strani; na eni strani so možje krščanskega (verskega) naziranja, na drugi strani so pa vsi drugi prostomiselnici. Drugi poklici in druge stroke malo odločujejo. Trгоvec, profesor, odvetnik, zdravnik, inženier si ne delajo svojega svetovnega naziranja po svojih strokovnih vedah, ampak po svojem verskem prepričanju.

Ako že po samem spoznanju vera tako močno vpliva na kulturo vsakega

človeka, koliko močnejši postaja vpliv vere še po čednostih ali po vplivu na čednostno življenje. Prej sem že pokazal, da so jedro in duša prave kulture ravno čednosti. Teh čednosti si pa v popolni meri ne more noben človek pridobiti z naravnimi močmi v stanu pokvarjene človeške narave. Je pač preveč ovir na tem potu do popolne čednosti. Le s pomočjo luči sv. vere in s podporo božje milosti si more človek pridobiti popolnih dejanskih čednosti in ž njimi pravo kulturo.

Zato smemo z vso gotovostjo trditi, da noben brezverec in prostomislec ni resnično omikan človek, ampak je le na zunaj povrhu nekoliko olikan brez jedra in resnice; zato pri njem izbruhnejo strasti in grdobije ma dan ob vsaki priložnosti in se tako pokaže konjsko kopito lažnjive kulture. Izgled take kulture so olikani nasilniki, goljufi, sleparji, pohotneži in enake propalice.

Zgodovina nam kaže, da je kultura v tesni zvezi z vero in bogočastjem vsakega naroda in vsake dobe. Tri posebno značilne poteze si oglejmo v poganski in krščanski kulturi: sužnost, telesno delo in zakon.

S pogansko vero je sužnost vedno združena v eni ali drugi obliki. Celo najbolj napredni narodi z visoko kulturo — Grki in Rimljani — si niso mogli misliti človeške družbe in državne uprave brez sužnikov. Rimljani so imeli najboljše pravoznance, najbolj

razvito zakonodajstvo, pa vendar niso prišli v svoji pravičnosti tako daleč, da bi bili vsem ljudem priznavali človeške pravice. Krščanska vera je prva proglašila enakopravnost ljudi, ker smo vsi otroci božji, smo tudi med seboj bratje in sestre, torej enakovredni in veljavni. Kjer je prišla sv. vera do veljave, tam je sužnost izginila, kamor ne seže njena moč, tam se sužnost drži vkljub vsem mogočnim frazam modernega človekoljubja.

V tesni zvezi s suženstvom je vaja in cena ročnega dela v narodu. Rimsko pravo deli vse delo človekovo na tri vrste: dela svobodnorojenih, dela sužnov in skupna dela za svobodne in sužne.

Svobodni Rimljan je v zasebnem življenju sprejemal doma goste, poslušal poročila raznih predstojnikov in nadzornikov, dajal razne ukaze in navodila. Daroval je hišnim malikom in se primerno zabaval pri jedi in pijači. Z doma je pohajal v kopališče, kjer je s tovariši politikoval; v cirkus ali gledališče je hodil k igram in zabavam. V javnem življenju je bil član senata in drugih visokih zborov, prevzemal je višja uradniška mesta pri državni upravi in pri vojski. Vsako ročno delo je odklanjajal ter je prepuščal svojim služabnikom, ki so bili redovito sužni, le redko svobodni ljudje. Sužniki so imeli v rokah vse delo na polju, na vrtu in v vinogradu; vse obrtno delo so opravljali sužni; vse trgovine so vodili izučeni sužni; celo pouk in vzgojo svojih otrok so prepuščali fino izobraženim grškim sužnom.

Ta ločitev dela med svobodnimi in sužni je bila strogo izpeljana, tako da se je zdela Rimljanom brezčastno in poniževalno pečati se s takimi opravili. Nasprotno pa tudi tak revež — obrtnik, trgovec, učitelj — ni imel nobenega upa, da se kedaj povzpne nakviško sam ali njegovi otroci, ker je bila taka neprestopna meja med stanovi.

Krščanstvo je napravilo na tem polju popolno izpremembo. Začetnik sv. vere, naš Gospod Zveličar, je bil član obrtniške rodbine in je s svojimi rokami opravljal tesarsko delo. S tem je telesno delo posvetil in mu vrnil izgubljeno čast in veljavo. Med kristjani so ti stanovi: poljedelci, obrtniki, trgovci častni stanovi, njih člani so svobodno-

rojeni, njim stoje v človeški družbi odprta pota do vsake službe in časti. Ker na teh slojih stoji velik del splošne kulture, je razvidno, da je vera mogočen faktor v celotni človeški kulturi.

Prav posebno se pa že kaže vpliv in moč vere na zakonsko zvezo, na razmerje moža do žene, staršev do otrok in nasprotno.

Zakon je božja ustanova in sloni na božjem in naturnem pravu. Po naturnem pravu je neločljiva zakonska zveza med enim možem in eno ženo. Bog sam je govoril v raju, ko je dal Evo v zakon Adamu, da bo zapustil mož očeta in mater ter se oklenil žene svoje tako, da bosta dva v enem telesu; in Jezus je pristavil z ozirom na Jude, ki so zakone ločili: Kar je Bog zvezal, naj človek nikar ne loči.

Dalje vemo iz sv. pisma, da je dobil Adam Evo za tovarišico in ne za dekle; da ima torej enake pravice v zakonu kot mož.

Na vse to so pogani in heretiki pozabili. Vpeljali so marsikje mnogoženstvo, da je imel mož poleg prve prave žene še več postranskih žen, s katerimi je živel zakonsko. Tudi so začeli zakonske vezi razdirati; večasi prav lahkomišno in krivično. To pa so na organizmu človeške družbe velike rane, ki prinašajo veliko gorja, ki močno razrahlja temelje družine in države. — Zgodovina nam to potrjuje in svari pred novimi takimi poizkusi.

To so grde in škodljive razvade, ki izpodkopujejo vsako resnično kulturo.

Sv. Cerkev pa je nauke naše vere in načela narurne postave lepo združila, zakonsko zvezo zopet utrdila, olepšala in posvetila ter s tem ustvarila pogoje prave kulture.

Poganski oče je imel neomejeno oblast nad svojo ženo in nad otroci, vendar se ni z ljubeznijo poprijel njihove vzgoje in izobrazbe. Navadno je to nalogo prepuščal svojim sužnom, ki so pač bolj suho in mrtvo poučevali v raznih vedah, za dušo in čednosti pa niso ničesar storili.

Sv. vera pa je naložila dolžnosti staršem in otrokom ter jim postavila cilj in pokazala pot, ki drži do tega cilja, ki je na zemlji prava krščanska kultura in z njo združena sreča, blagostanje, po smrti pa zveličanje vseh skupaj v nebesih.

PROSTE VAJE.

(Konec.)

Skrčene stoje.

Pri teh sta obe ali je le ena noga v kolenu skrčena. Če sta nogi ali le ena malo skrčeni, je gib izveden visoko, če močno — je nizko izveden.

1. Počep. Če nogi iz spetne, potem ko se dvignemo na prste, izvedemo torej vzpetno stojo — obe enakomerno v kolenih krčimo in s tem trup znižujemo in kolena razmikamo, izvajamo počep. Če sta nogi zmerno skrčeni, je to visoki počep, če jih pa pokrčimo do skrajne meje, smo s tem dosegli nizki počep. Pri nizkem počepu je nepravilno sedeti na golenih — stegna in meča se ne smejo dotikati, trup mora biti vzravnán, pokončen. Zelo velika napaka je tudi, če telovadec pri počepu peti rezmakne; te morajo biti močno stisnjene, da se s tem vzdržimo v ravnotežju.

Čepeti moremo tudi na eni nogi. Če imamo drugo pri tem prosto v zraku iztegnjeno v kakem noženju, je to odnožni počep; če je druga noga pri tem v kaki nožni stoji, je to počep z nožno stajo. Možno nam je izvesti tudi počep z odkoračno stajo, ki se pa ne rabi.

2. Če torej nogo skrčimo tako, da pri tem peto dvignemo in stojimo le na prstih, je to počep. Poleg tega pa imamo še drugo pokrčitev istoječe noge, namreč sklek. Tega pa izvedemo, če pri krčitvi noge ne stopimo na prste, ampak obstojimo na celem stopalu. Sonožnega staknjenega skleka ni, pač pa raznoženi sonožni sklek, ki se imenuje preža. Prežo izvedemo tako, da iz spetne stoje napravimo tako predkoračno ali zakoračno stojo, da stopali obeh nog tvorita med seboj pravi kot, da je torej eno stopalo zasukano docela v eno stran, drugo pa je obrnjeno naravnost naprej — in obe nogi v kolenih do srednje mere upognemo — trup pa, ki ostane pokoncu, zasučemo natančno v smer, kjer si mislimo napadalca. Torej pri preži naprej in pri preži nazaj je trup obrnjen naprej, pri preži v stran pa v tisto stran, kamor se je izvedla odkoračna stoja. Preža se pri navadnih prostih vajah le redko uporablja — je namreč glavni gib vseh borilnih

vaj, torej predvsem borilni gib. Imamo še dva borilna giba, ki pri navadnih prostih vajah prideta v pošteev prav pogosto, namreč izpad in umik.

Izpad je sklek s prednožno, odnožno ali zanožno stajo in sta pri prvem in zadnjem slučaju stopali v pravem kotu. Imamo torej trojni izpad. Prvi je izpad nazaj. Iz spetne stoje ga izvedemo, če n. pr. zasučemo stopalo leve noge docela v levo in odrinemo desno nogo kar najdalje okroglo za 80 cm naravnost naprej — peti sta v ravni črti — pravokotni na čelno ravnino, leva noga je iztegnjena, desna skrčena, da pride njeno koleno ravno nad prste stopala; trup je pokoncu in obrnjen naravnost naprej.

Izpad v stran izvedemo, če iz spetne stoje odrinemo n. pr. desno nogo kar najdalje v desno, jo pri tem skrčimo in obdržimo trup pokoncu in naprej obrnjen. Stopali smerita v isto stran kot v spetni stoji.

Izpad nazaj je dolg toliko kot preža, to je za dolžino dveh stopal. Z desno ga izvedemo, če stopalo leve zasučemo naprej, desno pa v stran v desno in jo premaknemo z omenjeno razdaljo naravnost nazaj in jo v kolenu močno upognemo. Paziti se mora pri izpadih poleg omenjenega tudi na to, da obe stopali počivata na tleh, da ste obe peti v ravni črti, pravokotni na čelno ravnino, oz. da pri izpadu v stran ležita v tej ravnini. Izpad naprej in nazaj je često spojen z lahnim predklonom oz. zaklonom, da prideta trup in glava v ravno črto s stojno nogo. Druga noga, ki izvede izpad, se imenuje izpada-joča noga — teža telesa počiva pri vseh trojih izpadih bolj na izpadajoči kot na stojni nogi.

Izpad moremo tudi izmenjavati in to brez ali z obratom. Če prenesemo izpad v levo v desno in pri tem ostaneta obe stopali na svojih mestih — ne pravimo, da smo izvedli izpad v desno, ampak da smo izvedli odgib v desno. Odgib je torej prenos izpada ob mirnih stopalih.

Če izvajamo mali izpad naprej — ga moremo prenesti navzad — izvedli

smo z a g i b, če ga prenesemo naprej — je to p r e d g i b. Te nasprotno gibe moremo izvesti tudi spojeno z obratom. Potom celega obrata v levo na obojih petah preidemo iz izpada z desno naprej v izpad z levo naprej — i z i z p a d a n a p r e j s m o i z v e d l i p o t o m c e l e g a o b r a t a p r e d g i b.

Podobno izvedemo iz izpada z desno v desno potom polobrata v levo — p r e d g i b.

Tretji borilni gib je u m i k. Izvedemo ga iz spetne stoje z desno nogo s tem, da levo nogo v kolenu kar najmočnejše upognemo, celo stopalo ostane na tleh, desno pa odrinemo kar najdalje nazaj v zanožno stoji. Trup se pri tem predkloni v ravno črto z zanožno desno nogo. Tudi ta gib moremo izvesti nizko ali visoko.

Če iz spetne stoje na isti način kot preje skrčimo levo nogo, desno pa odmaknemo v odnožno stoji — je to o d m i k.

3. P o k l e k. Klečimo, kadar se z enim kolenom dotikamo tal in se nanj opiramo. Imamo trojni poklek: p r a v o k o t n i, o z k i i n s e d e č i. Najnavadnejši je prvi. Izvedemo ga iz spetne stoje n a p r e j a l i n a z a j. Nazaj, če n. pr. desno nogo vržemo navzad, med tem pa z levo prehajamo v sklek, desno skrčimo in jo opremo z desnim na tla. Piščal leve in stegno desne noge sta navpični. Stegna in goleni obeh nog tvorijo med seboj prave kote. Paziti pa je na to, da je stopalo desne pokončno podvito in ne iztegnjeno.

Proste vaje izvajamo navadno na mestu. Posamezne gibe rok, trupa in nekatere tudi nog nam je mogoče vaditi v k o r a k u.

Poleg teh navadnih prostih vaj imamo tudi s k u p i n s k e proste vaje. Dočim navadne delajo vsi telovadci enako, je pri skupinskih ta posebnost, da posamezne vrste vadijo različne gibe, ki predočujejo, izvajani hkratno, posamezne skupine. Tako n. pr. pri v a j a h v trojicah vadi srednji zastop določene gibe, vnanja dva pa drugačne sicer somerno, toda vsak v drugo stran, proti sredi. Istotako v petoricah i. t. d. Često se napravijo iz teh gibov prave skupine, da se nekateri telovadci oprijemajo za druge, srednji stvorijo vrh. To pravzaprav že niso prave proste vaje, ker ne-

katerim telovadcem služijo drugi v oporo, dočim se prave proste vaje izvajajo brez vsake opore.

Tretja vrsta prostih vaj so borilne proste vaje, imenovane boks ali rokovanje. Te se vadijo lahko kot navadne, da delajo vsi telovadci iste gibe ali pa, da se posamezni postavijo nasproti drug drugemu in se tako menjavaje napadajo in umikajo.

Dalje imamo tudi takozvane t e l o v a d n e p l e s e. To so proste vaje, pri katerih prevladujejo gibi nog, predvsem loki in obrati, da dajo tem vajam poseben značaj plesa.

Tako smo z gibi prostih vaj gotovi. Imamo enotne in sestavljene gibe. Enoten gib je tisti, pri katerem le e n u d izvede gib, drugi udje pa mirujejo. Sestavljen, kadar več udov o b e n e m izvede gibe. Pri gibih rok imamo e n o r o č n e i n s o r o č n e gibe, dalje e n a k e i n r a z l i č n e z ozirom na to, da ena roka izvede ob istem času drug gib kakor druga roka.

Gibe prostih vaj družimo v s e s t a v e n a poseben način. Celotna sestava se deli navadno v štiri dobe, z ozirom na godbo v štiri takte; doba pa obstaja iz treh ali štirih pozivov kakor je takt ali tri- ali štiričetrtinski. V vsakem taktu je navadno 1 drža, to je vztrajanje udov v položajih, doseženih v prejšnjem pozivu. Gibe vaj je treba sestavljati na poseben način, da ima cela sestava poseben značaj.

Istotako je treba, da so gibi vaj z godbo v soglasju.

Sestavljeni gibi.

Doslej smo opazovali l e e n o t n e gibe, to je gibe posameznih udov. Poleg teh jih imamo še nekaj, ki so izvedljivi z večimi udi. Tako n. pr. l e ž n a o p o r a. To je gib rok spojen z gibom nog. Oboji udje se opirajo na tla. Imamo predvsem dve vrsti ležnih opor in sicer prečno in bočno ležno oporo. Pri prečni se opiramo z obema rokama in obema nogama, nogi sta za rokama ali pred njima in imamo torej l e l e ž n o o p o r o z a d i n l e ž n o o p o r o s p r e d. Pri obeh mora biti telo popolnoma iztegnjeno — v eni črti. Pri ležni opori zad telovadci često greše s tem, da imajo trup preveč uleknjen, zlomljen. Treba ga je imeti čisto trdega, napetega, da se ga vzdrži ravno.

Pri bočni ležni opori se opiramo le z eno roko na tla, druga je prosta; nogi sta na desni ali levi staknjeni v ravni črti s trupom in glavo.

Poleg teh imamo še mnogo drugih sestavljenih gibov, tako počep s predklonom in vzporo rok na tla, razni počepi z nožnimi stojami in vzporo rok na tla, pokleki z nožnimi stojami in vzporo rok, umik z vzporo.

Zelo pogosto preidemo pri prostih vajah v poklek iz podkoračne stoji ali izpada naprej potom celega obrata.

Pri ozkem počepu, ki se zelo redko rabi, klečimo tako, da je koleno klečeče noge tesno ob stopalu druge noge. Dočim je navadni pravokotni poklek spojitev s počepom kleka s sklek o m, je ta spojitev s počepom, kajti leva noga, ki ostane na svojem mestu dvigne peto, da se dotika tal le s prsti.

Tretji je poklek s sedom na golen klečeče noge. Golen noge, ki izvede poklek, je obrnjena počez, da se bedra naslanjajo nanjo in tako sedimo; pri tem se s klečečo nogo z istoimensko stranjo opiramo na tla, druga roka pa izvaja vrhno kritje. Iz tega se vidi, da je ta gib docela borilnega značaja in služi v obrambo.

Pri teh poklekkih je ena noga ostala na prvotnem mestu. Iz tega preidemo v poklek s prednožno, odnožno ali zanožno stoji.

Letošnje članske proste vaje se dokaj ločijo od prejšnjih, namreč z ozirom na gibe. Letošnje vaje obsegajo predvsem nove gibe in so raditega nekaterim malo težavnejše. Zato je treba, da se jih uče počasi, z natančno razlago.

Posamezni gibi, ki so težavnejši, naj se vadijo stopnjevaje, razdeliti jih je treba, vsak težji gib je treba metodično vaditi. Preje se ne sme iti naprej, preden prav vsi telovadci vsakega giba točno ne izvedejo. Vedno je treba popravljati vsakemu telovadcu sproti morebitne napake, da se teh ne navadi.

Ko se vaje enkrat nauče, se jih ne sme opustiti, ampak vsako telovadno uro jih je treba vaditi in vedno popravljati, da tako telovadci, tudi trdnejši in okornejši, opilijo svoje izvedbe. Proste vaje imajo posebno za naše fante velik pomen, večji kot vaje na orodju. Kakšno težavno vajo na orodju bo krepak kmetski fant kmalu zmagal, toda lahen, eleganten gib pri prostih vajah mu ne bo šel tako gladko. Telovadba pa ne obstoja le v okrepitvi telesa; za naše fante ima skoro še večji pomen, da si s pridno vadbo prisvojijo več lahkonosti, gibčnosti, prožnosti, obvladanja telesa v vseh smereh; te proste vaje nam bodo pa v tem najboljša hrana. Sprva morda bo šlo zelo težko; tega ali onega se bo morda že lotevalo obupanje, toda proč s tem! Moram! naj si vsakdo misli in ne odnehati! Torej proste vaje le pridno in vstrajno vaditi!

Drugo, kar je, je pa to, da naj se odslej kar največje število članov uči prostih vaj. Ne le par članov, ki telovadijo tudi na orodju, ampak, če le mogoče, vsi naj se odslej poprimejo telovadbe, vsaj prostih vaj, da dokažemo naši javnosti ob svojih nastopih, da točno vršimo svoj program, da smo vsi zavedni udje orlovsko-telovadne družine.

BR. FRANC ZAVRŠNIK,

† 13. junija 1914.

Svojemu učencu, bratu in kolegu.

Pavle Kržan.

Še se ga spominjam, ko se je vpisal k telovadbi naraščaja v nekdanji telovadnici v »Unionu« leta 1907. Zdravo telo, že takrat precej mišičasto, rdeča lica, svitlorjavi lasje, vsa zunanost taka, da sem si ga lahko zapom-

nil. Prišla sta s svojim bratom Jožetom. Oba sta bila poskočna in vesela, ponosna, da imata telovaditi med drugimi mladimi telovadci. Vsled njihove rednosti, točnosti in dobrega napredka sem postal pozoren na oba, in ko je

v počitnicah istega leta pri javni telovadbi nastopil izbrani naraščaj v posebni točki, sta bila med mladimi telovadci oba brata Završnika. To je dalo posebno Francetu pogum, da se je začel še z večjim zanimanjem udeleževati telovadnih ur.

Ker je ono leto po javni telovadbi pristopilo jako mnogo novega naraščaja, vodil sem pa naraščaj sam, sem si izmed najboljših izbral nekaj dečkov, ki so mi bili v pomoč pri vadbi. Med temi je bil seveda tudi rajnki France, ki je imel pod svojim nadzorstvom II. telovadno vrsto. To je bil za tisti čas nekak vaditeljski zbor naraščaja, ki je nad vse dobro uspeval. Ko so mali vaditelji videli, da se jih upošteva, so zastavili vse svoje moči v prosep telovadbe. In te mlade moči niso nehale delovati, ko je France zapustil ljudsko šolo ter vstopil v gimnazijo. Tudi kot dijak se je vedno udeleževal telovadbe, v kolikor mu je dopuščal prosti čas.

Ko je po svojih končanih študijah rajnki France nastopil službo pomožnega uradnika v deželni dobrodelnih zavodih, se je začelo njegovo pravo delo pri Orlu. Pristopil je kot redni član k Šentpeterskemu Orlu. Kot tedanji načelnik imenovanega odseka sem ga po štirimesečni preizkušnji imenoval za vaditelja. Ta pridni vaditelj mi je vedno stal na strani pri vseh telovadnih urah ne le pri članstvu, temveč tudi pri vodstvu naraščaja.

Kot dober igralec na odru je prevzel režijo otroških iger, katerih se je mnogo igralo v »Prosveti« in tudi na »Ljudskem odru« v najboljšo zadovoljnost. Mladi igralci naraščaja ga imajo gotovo še vedno v najlepšem spominu.

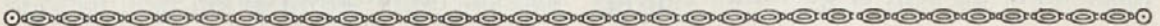
Ni pa imel rajnki France pri Orlu le veselih ur, imel je tudi marsikako grenko, ki ga pa nikdar ni oplašila. Na evharističnem kongresu na Dunaju se je bodisi vsled neprevidnosti, bodisi po nesreči občutno prehladil, da je moral za več tednov iskati pomoči v bolnici. Ko jo je zapustil, se od tega časa ni čutil več popolnoma zdravega. Kal tuberkuloze se je oprijela njegovih pljuč. Dobra volja in veselje do telovadbe kljub temu nista pojenjala, zlasti ker je bil »Podzvezin« in »Zvezin«

vaditelj v najboljšem pomenu besede. Saj je bila njegova ljubezen do Orla tako močno vkoreninjena v njegovem srcu, da je ni bilo mogoče izruvat. Ko so se priglašali telovadci za prvo tekmo na katoliškem shodu, je bil med prvimi tudi brat Završnik. Žalibog se tekme ni mogel udeležiti, ker mu je to preprečila druga občutna nesreča. Pri javni telovadbi v Mostah se je na krogih ponesrečil ter si pri padcu zlomil desno roko v podlehtju. Tudi to mu ni ohladilo ljubezni do Orla. Z roko, v mavec povito, je hodil opazovat vse telovadne ure, posebno tekmovalno vrsto, ki se je pridno vadila. Komaj pred katoliškim shodom so mu vzeli mavčevo obvezo z zlomljene roke, in že ga je bilo videti na telovadišču v telovadni obleki, ko je pri javni telovadbi vodil gojenke ter tako nadomestoval mene, ko sam vsled bolezni nisem mogel voditi telovadbe. Glede tehničnega dela sem se vselej najlažje zanesel nanj, ker je bil v tem dobro podkovan. Vedno je prebiral telovadne knjige, katere sem mu z veseljem posojal zdaj iz svoje, zdaj iz odsekove knjižnice.

Tudi v družabnem življenju je bil rajnki France priljubljen. Saj je bil redno ne le na odru, temveč tudi v družbi vedno humorist. V uradu smo bili, ko je še brat Završnik živel, štirje Orli in vsi smo ga ljubili bolj kot druge kolege.

Toda bolezen se ga je oprijemala čedalje huje. Slednjič so mu svetovali, naj se nemudoma poda na morje. Šel je v Spljiti v Dalmacijo, pa tudi tam ga bolezen ni zapustila. Prišel je zopet skrajno oslavljen domov ter čez par dni, dne 13. junija letos okrog polnoči, podlegel pljučni tuberkulozi. Pogreb je bil v nedeljo, dne 15. junija, ob veliki udeležbi Orlov ter drugih članov in članic »Šentpeterskega prosvetnega društva«. Ob odprtem grobu mu je govoril brat dr. Lovro Pogačnik. Na solznih očeh bratov Orlov se je poznalo, da je bil rajnki France Završnik jako priljubljen. Bog daj orlovski organizaciji še mnogo tako dobrih in požrtvovalnih delavcev kot je bil rajnki France.

Dragi France, počivaj v miru ter nam pripravljaj pot, kajti vsi gremo za Teboj . . .

SHRANJUJMO „MLADOST“!

DRAGOTIN.

Zalostna je usoda, v katero so prepogosto obsojeni naši listi. Vse premalo cenimo njih vrednost. Z njimi gospodarimo kakor z nerabnim počeckanim papirjem. Seveda, če človek nalleti na kako zavrženo številko političnega časopisa, se temu ne čudi, saj je novica le danes zanimiva, jutri morda že ne več. A drugače je z nabožnimi, vzgojnimi ali leposlovnimi listi. Godi se jim očitna krivica, če tako z njimi ravnamo. Med te spada tudi naša »Mladost«, ki je dostikrat in po krivici tudi deležna take usode preziranja in zametavanja.

»Mladost« nam je in nam mora biti vedno glasnik resnice. Resnica pa ne zastara kakor prazne vsakdanje novice. Resnica je stalna, neizpremenljiva, večno lepa, zatorej tudi list — glasnik resnice — ne zastara, ne izgubi veljave in zasluži, da ga hranimo. Škodo delamo samemu sebi, če ga zavržemo: Ne moremo ga večkrat prebirati, kar je za Orla in sploh za poštenega fanta potrebno posebno, kar tiče člankov, ki razpravljajo o naših načelih, v katerih mora biti vsakdo na jasnem. Kar je meglenega, omahljivega, odpade prej ali slej, gotovo tedaj, ko pride čas žrtve. Da si pa pridobimo in utrdimo jasna načela, je treba, da vse važne članke večkrat in pazno preberemo, da nam njih vsebina postane popolnoma jasna. Mislim, da bistvo besedi, ki jih tolikrat slišimo — naj ne bo Orla brez »Mladosti«! — obstoji posebno v tem,

da »Mladost« natančno preštudiramo, ne le prelistamo. Kaj ti pomaga, če plačaš tistih par kronic, »Mladost« pa samuje zapuščena in strgana po raznih kotih. Brez koristi ti je, če jo le površno preletiš, pregledaš morda samo naslove, dopise in novice, njen zaklad pa ostane neizkopan. To je glavni razlog, zakaj bodi vsak Orel in sploh vsak zaveden fant naročnik »Mladosti«.

Shranjuj torej »Mladost«, ne meči je stran! Tako si ob sklepu leta svojo domačo knjižnico pomnožiš za en zvezek. Treba je le, da posamezne številke zbereš in jih pošlješ knjigovezu.

Kolikrat te tovariš poprosi za kako zanimivo berilo. Kako lahko mu tedaj postrežeš z »Mladostjo«, če jo imaš shranjeno. Na ta način brez vsakega truda deluješ za dobro stvar, pridobiš morda organizaciji tovariša, ki bi se sicer izgubil.

Mi sami tudi ne bomo vedno mladi. Leta neverjetno hite. Pogosto bomo v poznejših letih zahrepeneli: »V mladost nazaj!...« Z »Mladostjo« v roki si bomo lahko obujali mladostne slike, jasne in žive. Ti spomini bodo veseli, polni idealizma, polni mladeniškega ognja, solnčni, kakor so solnčni dnevi zlate Vesne.

Malo na vse to pomislimo in ne zametujmo svojih listov! Dajmo jim čast, katero zaslužijo! Zlasti »Mladost« naj gre z nami kot zvezda vodnica skozi življenje!

MED ORLE!

SLIČICA.

EL RAB.

V vasi se je ustanovil Orel. Fantje so si nabavili telovadno orodje, napravili kroje in ustanovili pevski zbor. Niso se ustrašili ne ovir, ne stroškov — njihovo navdušenje je zmoglo vse.

Vedno več fantov se je oglašalo. — Lenartov Jaka je stopil nekega popoldne k očetu.

»Oče — med Orle bi se rad vpisal!«
Korajžen je bil Jaka in v kljub svojim osemnajstim letom se ni ustrašil

marsikoga, ali očeta svojega se je bal zelo. Oče Lenart je bil strog mož.

»Kaaaaj?« je zategnjeno vprašal oče, ne da bi se ozrl od svojega dela.

»Med Orle bi se vpisal.«

Oče ni dobro vedel, kaj so Orli — nekaj je pač slišal od ljudi — ali silno nespametno se mu je zdelo, da bi kmečki fant zapravljaj čas s takimi otročarijami.

»Haha,« se je zasmel tako na

glas, da so vrabci prestrašeni zbežali z bližnje hruške. »Haha — kaj ti ne pride na misel! Ali veš, kaj je tvoja telovadba? Plug — motika — sekira! — Kdor to pridno rabi, je zanj dovolj telovadbe. Za druge stvari je škoda časa.«

»Saj je zvečer, ko drugo delo neha!«

»Zvečer greš spat — da zjutraj lahko vstaneš!«

Jaka še vedno ni odnehal.

»Pa tako lepo petje imajo.«

»Pri delu poj, da bo vse odmevalo!«

»Oče, lepo vas prosim!«

Zdaj se je pa oče Lenart razjezil.

»Fant, tiho! Ne — in konec besedi!

— Brigaj se za konje in krave — pa za polje! Te novotarije so za postapače, ne za delavnega človeka.«

Ni bil napačen možak Lenart — še prav dober človek — pa delaven in marljiv kakor malokdo, a za druge stvari, razen za delo, ni imel smisla.

Jaka je bil zelo potrpežljiv, poguma pa ni izgubil. Stisnil je zobe in dejal:

»Pa grem med Orle in grem, naj velja, kar hoče! — Oče bodo že videli, kaj znam!«

In Jaka je pokazal, kaj zna. — Tisti, ki je bil prvi pri delu, je bil Jaka, ki je bil zadnji pri mizi — Jaka, ki ni nikdar počival — Jaka. — Živina je bila nakrmljena, konji osnaženi, da so se svetili kakor luč.

Sosedje so se čudili, najbolj pa se je čudil oče. —

Tako je preteklo nekaj tednov.

»Oče,« je začel nekega dne Jaka zopet, »lepo vas prosim, pustite me k Orlom!«

»Kaj še nisi pozabil?« se je začudil oče. Ni se ga upal pokarati. — »Toliko se trudi,« si je mislil, »ne smem ga trdo prijeto,« — glasno pa je dejal: »Bodi pameten, Jaka, saj vidiš, da to ni zate!«

Jaka je bil močno žalosten.

Lenart je bil star možak in ni poznal tiste skrite privlačne sile Orlovstva, ki s toliko močjo vleče nase navdušena fantovska srca.

Žegnanje. — — —

Vse novo, vse praznično. — Možje v svetlih škornjih, važnih korakov, pri suknjičih srebrne ključke ali tolarje. — Ženske v židanih oblekah in novih čelveljčkih.

Nihče ni šel v cerkev. Vse je čakalo Orlov.

Zvok trobke, par povelj, takt korakov, in prikorakoli so v lepem dvostopu, v novo zlikanih krojih. Samozavestno so se stresala na čepicah orlov-ska peresa.

Bil je to njihov prvi nastop.

En sam vzклик začudenja je šel skozi množico. Ta red, ta samozavest, ta ponos! Kakor ena volja, kakor eno samo veliko, nezmagljivo telo . . .

S ponosom so gledali očetje svoje sinove-Orle in možaki — bivši vojaki — so se naslajali ob tem vzornem redu.

Lenarta je bilo sram, v dno duše sram. — Jaka pa se je skrtil, da bi potolažil svojo bol. — — —

V cerkvi. Ljudstvo se je zgrinjalo k obhajilni mizi — možje, žene, dekleta, otroci — vse. Duhovniku je skoro omahovala roka . . .

Naposled so se v lepih vrstah približali Orli, utelešena moč, utelešena mladost. In stali so tam pred oltarjem kakor zid — kakor izbrana četa. In vsa mlada, ponosna četa je pokorno upognila kolena ter ponižno sklonila glave pred svojim Gospodom . . .

Bil je lep prizor.

Ženskam so igrale solze v očeh. Sivčki z lasmi, belimi kakor sneg, so si klicali nazaj mladeniška leta, da bi se mogli uvrstiti med to junaško četo — otroci so prosili fantovskih let, da bi oblekli kroj.

Jaka se je skrtil v kot pri stranskem oltarju in jokal.

Lenart je sedel v klopi in nekaj čudnega se je godilo v njegovem srcu. Sram — jeza — kes — vse to je valovalo po njem.

»Jaka,« je dejal Lenart, ko sta prišla domov, kar zapiši se med Orle!«

Jaka je glasno zavriskal.

»In tisto pisano obleko si kupi in kar hočeš, da boš imel večje veselje!«

Pozneje je dejal ženi:

»Če bi imel deset fantov ali še več, vse bi poslal v Orle.«

Jaka je bil v malih nebesih. Čez nekaj dni je že odmeval njegov tenor iz društvene dvorane . . .

ORLOVSKA POŠTA.

Bratom Orlom!

Pod tem naslovom je prinesel »Slovenec« v soboto, dne 8. t. m. oklic, katerega je napravila Z. O. v svoji seji dne 7. t. m. z ozirom na sedanji položaj. Oklic potrebuje nekaterih pojasnil, ki naj tu slede.

1. Po občinah se bodo osnovala policijske straže po navodilih deželnega odbora. **Orli, bodite med prvimi, ki se bodo dali na razpolago za tozadevno službo županstvom!** Preizkušena Vaša disciplina bo olajšala to prepotrebno organizacijo. Pritegnite v krog tega dela vse svoje tovariše, ki stoje še morda izven naše organizacije! Deželni odbor je razposlal tozadevna navodila občinskim uradom. Sedaj je dolžnost Orlov, da ta navodila natančno preštudirajo in se po njih ravnaajo. Namen teh straž ni samo, varovati domačijo pred tatovi in požigalci, temveč pred vsemi sumljivimi ljudmi podnevi in ponoči, ki se bodo plazili in potepali sedaj po naših vaseh. Tamkaj, kjer je to mogoče, naj bi Orli sami v roke vzeli organizacijo teh straž in pritegnili k temu važnemu opravilu vse poštene mladeniče okoliša. Straža naj bi bila prav po vojaško organizirana. Seveda je treba biti paznikom previdnim in nanznanjati sumljive stvari le na podlagi dejstev, ne pa samih govoric.

2. Ne samo v domači vasi, temveč tudi v sosednjih pomagajte po svojih najboljših močeh pri domačem kmečkem delu! Kjer je potreba, zastavite prvi!

To je seveda dolžnost čez druge dolžnosti in upamo, da jo doma ostali Orli že izvršujejo v polni meri. Pa ne samo pri domačem gospodarstvu, temveč povsod, kjer le morejo.

3. Vi mnogo čitate, ste izobraženi. Pojasnajte dogodke svojim domačim. Potolažite jih v obupu! Razložite jim in vlivajte v žalostna srca krepčujočega poguma!

Razširjajo se po vaseh strašne povesti o vojski, o padlih, o grozovitostih i. t. d., kar vse ljudi samo razburja. Orli, Vi čitate naše časopise in vidite, da vse to ni res, da do pravih bojev še prišlo ni, da jih le malo pade i. t. d. Pojasnite to ljudem! Tistega pa, ki bi na-

menoma razširjal take stvari, da ljudi razburi, naznanite oblastim.

4. Bodite v teh gospodarsko težkih časih živi zgledi skromnosti in varčnosti! Treznost naj Vam bo zapoved!

To je velevažno in opozarjamo Vas samo na tozadevni odstavek v pastirskem pismu našega knezoškofa dr. A. B. Jegliča. Alkohol je strup v veselju, strup v žalosti in trikrat strup v časih kot so sedaj. Treba je hraniti in varčevati zase, da se more pomagati trpečim in bednim. Storite to, bratje! Mesto zapiti, četudi malo, raje za podpore domačim ali za »Rdeči križ«! To bo blagoslovljeno!

5. Pomagajte v malenkostih! Ta ali oni ne zna pisati sinu, bratu, možu vojaku. Priskočite Vi v pomoč! Iz časopisov razvidite, koliko izprememb je sedaj. Pojasnite to ljudem!

Tako delajo tudi v navadnem času skavti. Bodite tudi Vi skavti t. j. iskavci novih potov in virov tolažbe in srčnosti.

6. Skrbite, da ne bo izobraževalno delo zastalo, organizirajte po izobraževalnih društvih vsako nedeljo predavanja, pri katerih naj se ženam, dekletom, starčkom in otrokom na podlagi poročil v naših časopisih pojasnjujejo dogodki iz vojsk. To je zelo važno. Za igre, veselice, izlete i. t. d. sedaj ni časa. Naj se nadomesti vse to s predavanji o sedanjih dogodkih. Ako si sami ne znate preskrbeti predavatelja, pišite Z. O. Člani predsedstva in naši dijaki so vedno na razpolago. Kupite pa si vsakakor primeren zemljevid in shranjujte časopise, v katerih so poročila o bojih!

7. Bodite na straži, da ne bodo sedaj zapeljivci, katerih je še mnogo med nami, izkušali med ljudstvom sejati svojim pogubonosnih semen, vzbujati med ljudstvom nezadovoljnost in pripravljati tal za svoje krive nauke in nazore.

Dobe se, iz mest prihajajo, sumljivi ljudje, ki izkušajo žalost ljudstva s hujskanjem izpremeniti v obup, nezadovoljnost, da morda v upor. Take hujskače brezobzirno naznaniti oblastim!

8. Orli v Ljubljani, katerim pripušča čas in posel, naj se oglase pri »Slo-

venski krščansko-socialni zvezi«, ki jim bo dala potrebna navodila, kako se morajo postaviti v občekoristno službo.

9. Orli, **molite!** Da ostanemo, da se v teh težavah okrepimo in da se naši povrnejo zmagoslavni! Bolj kot prej Vam priporočamo sedaj pogosto preje-manje svetih zakramentov.

O tem pa govori naš prevzvišeni nadpastir v svojem zadnjem pastirskem listu tako lepo, da bi bile odveč vse naše besede in pripombe.

Storite tako in blagoslov iz neba ostane nad nami in onimi, ki so po volji Gospoda vojskinih trum morali na bojišče za dom in cesarja. Na zdar!

I v. Podlesnik.

KRANJSKA PODZVEZA.

Okrožna telovadba Orlov kamniškega okrožja v Komendi dne 21. junija se je obnesla kar najslajnejše. Ob pol 10. uri dopoldne smo odkorakali Orli iz Most, kjer je bilo zbirališče, z godbo na čelu v župno cerkev k sv. maši. Pred »Gasilnim domom« nas je pozdravil predsednik komendskega odseka br. Opeka. Nato je pozdravil domači č. g. župnik v imenu slov. kat. izobražev. društva in v imenu faranov, g. župan Fr. Čebulj v imenu domače občine ter en član komendskega naraščaja. Pri sprejemu je bila navzoča ogromna množica ljudstva. Vsem tem je odzdravil prvi okrožni podpredsednik br. Ign. Gorenc, ki je povdarjal veselje nad tako prisrčnim sprejemom. Nato smo med sviranjem godbe in trobentanjem koračnic odkorakali skupno k sveti maši. Pri tej priliki so nas presenetili štirje trobentači komendskega naraščaja z lepo ubranim trobentanjem. Po sveti maši je domači g. župnik ob mnogobrojni prisotnosti ljudstva otvoril mladeniški tabor na prostem pred cerkvijo v senci starodavnih lip. Bodril nas je, naj si vsopredno s telesom urimo tudi duha v boju za narodne in verske svetinje ter podal besedo deželnemu poslancu preč. gosp. kanoniku Lavrenčiču, ki je, viharno pozdravljen od številne množice, zavzel govorniško mesto. Povdarjal je, kolike važnosti je za vsakega katoličana, posebno še za Orla, trden, neomahljiv značaj. Pravih značajev dandanes silno pogrešamo in se žalibog najde mnogo ljudi, ki svoje krščansko prepričanje prodajo za »frakeljček grenkega«. Na vzgojo značajev so že pagani polagali veliko važnost. Tembolj je tega potreba nam katoličanom, ko ima prestatati katoliška vera toliko silnih napadov od vseh strani. Govor g. kanonika je bil sprejet z navdušenim odobravanjem. Za g. poslancem nastopi gosp. profesor Puntar iz Ljubljane. Navdušeno odobravanje je bilo gosp. govorniku porok, kako je govoril vsem iz srca. Popoldne se je vršila na prostornem travniku g. Mejača javna telovadba, ki je uspela v vsestransko zadovoljnost. Posebno so ugajale vaje s palicami in proste vaje domačega naraščaja. Javno telovadbo so zaključile krasne skupine. — Pri tej priliki moramo posebno pohvalno omenjati člane jeseniškega odseka — 13 po šte-

vilu — ki so s svojimi težkimi in lepo izvajanimi vajami vzbujali občudovanje in priznanje občinstva. Čast jim, ker se niso ustrašili ne truda, ne stroškov ter prišli povzdignit to lepo slavnost. Med prosto zabavo, pri kateri so se dobili številni krasni dobitki, nikakor ne smemo prezreti pomembnega govora dež. odbornika g. dr. Vl. Pegana. V svojem govoru je primerjal Sokole z našo orlovsko organizacijo. Sokoli so zavrgli križ in se vdinjali revolucionarnemu svobodomiselstvu, Orli pa so si izvolili za svoje znamenje križ, ki ga imajo trajno utisnjenega v svojih srcih. Pozivljaja Orle, naj hranijo ta dragoceni biser v svojih srcih kot najdražji zaklad, kajti le na ta način bomo ostali zvesti gestu, ki smo si ga napisali na svoj prapor: Vse za vero, dom, cesarja! Pri tem nas ne smejo žaliti onemogli izbruhi jeze in sovraštva naših nasprotnikov. Ti izbruhi najboljše dokazujejo, da smo na pravi poti. — Viharno in dolgotrajno ploskanje gostov je pričalo, kako hvaležni smo bili gosp. govorniku za njegove tolažilne in bodrilne besede. Tako se je končal ta dan v občo zadovoljnost. Nepristranski opazovalec mora le občudovati železno disciplino Orlov, ker se kljub tolikemu številu ni pripetil niti najmanjši nered in so vsi do zadnjega odšli trezni domov še pri belem dnevu. G. dr. Pegan pa niti od daleč morda ni slutil, kako pomemben je bil njegov govor, kajti ko so se odpeljali člani jeseniškega Orla, so leteli nanje skozi okna neke tukajšnje gostilne razni »čuki« in »čukci«, na katere psovke so vrli fantje odgovarjali s pomilovalnim nasmehom. Čast jim! To gostilno bomo odslej še bolj vzeli na piko. — Končno moram še pohvalno omenjati vrle fante komendskega odseka, pred vsemi njihovega načelnika brata Štrcina, ki so postavili in prav lepo okrasili mlaje in telovadni prostor. Hvala tudi vrlim mladenkam za krasne šopke in za njihov trud pri prodajanju srečk! — Pri vsej prireditvi je v splošno zadovoljnost svirala bratska orlov-ska godba iz D. M. v Polju.

V spomin na orlovsko slavnost v Vipavi, dne 21. junija 1914.

Lep je bil dan za prekrasno Vipavo, lep za okrožje Orlov mladó, narod razvil je spet ljudsko zastavo, Orel se dvignil je čvrsto, krepkó.

Leto minilo je ravno deseto društev prosvetnih spominski ta dan, kar je kardelo mož hrabro in vneto, »veri in domu« zastavilo dlan.

Letnico peto i Orel je slávil, kar se rodil je na vročih teh tleh, kjer je mladino brezbrizni duh davil, kjer je čut verski mladini bil v smeh.

Stisnila mož in mladenič sta roko v bran domovini in veri si spet, zopet obnóvila sta oporoko: »Bogu moč mož in mladeničev cvet!«

Zdaj pa naprej neizprosno vse čete, v boj za svetinje najdražje, naprej! Strite sovrage še zadnje zaklete, proč z liberalstvom z vipavskih vseh mej!

V boj z radikalnim, junaškim pogumom,
zopet Vipava krščanska naj bo!
Z žilavo roko in bistrim razumom
služimo veri in domu zvesto!

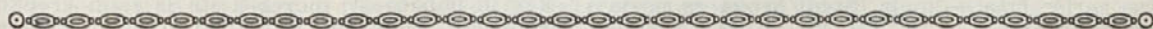
Fr. Šmid.

ŠTAJERSKA PODZVEZA.

Gradec. Graški Orel je imel v nedeljo, dne 5. julija t. l., svoj četrti redni občni zbor. Zborovanja v društvenih prostorih »Kresa« so se udeležili bratje v polnem številu. Po odobrenju zapisnikov zadnjega rednega ter izrednega občnega zbora je sledilo odborovo poročilo. Br. predsednik poroča: Življenje v odseku je bilo to leto manj živahno, to pa radi štrajkov in brezposelnosti, neugodnih razmer glede telovadnice in v zadnjem času posebno radi odsotnosti načelnikove. Javen nastop odseka je moral izostati radi petletnice »Kresa«, radi malega števila članov in ker nismo mogli dobiti primerne telovadne dvorane. Kar se je pri danih razmerah dalo storiti, se je vse storilo. Štirikrat smo prejeli skupno sveto obhajilo, priredili smo izlet na Schöckel, udeležili se katoliškega shoda v Ljubljani, vseh izletov »Kresa« ter smo pri vseh njegovih prireditvah sodelovali. Največ preglavic nam je delalo ter nam še dela to, da nimamo pravega telovadnega prostora; vendar ne postajamo malodušni, držimo skupaj, oprimo se z vsem srcem svojega Orla, da nam bo prihodnje leto prineslo lepših sadov. — Br. načelnik poroča: Telovadne ure so se vršile redno dvakrat na teden, sprva v društveni sobi, potem v dvorani »Zum goldenen Stern«, kjer smo lahko telovadili tudi na bradlji. Zal, tudi to ugodnost smo izgubili in tako smo zopet privezani na društvene prostore. K telovadbi so zahajali mnogi neredno, največ jih je bilo 15, najmanj 6 telovadcev. Naučili smo se štiri proste vaje za leto 1914, in tri vaje s palicami. Poleg tega smo vsako uro vadili tudi redovne vaje. Splošno so se telovadci zavedali svoje dolžnosti ter držali disciplino. — Br. tajnik poroča: Odsek šteje 21 rednih in 23 podpornih članov. Odbor je zboroval v desetih rednih sejah, 17. oktobra 1913 je bil izredni občni zbor. Na odsek je prišlo 20 pošiljatev, odposlanih pa je bilo 30. V zimskem času je prirejal odsek redno vsak teden socialne večere, ki so bili zelo dobro obiskani. Imeli smo poseben kurz za nemščino, prirejala so se predavanja najrazličnejše poučne vsebine. Br. Praprotnik nam je v štirih predavanjih podrobno orisal dolžnosti Orlov ter razložil pomen orlovske organizacije. Brat načelnik je ponovno predaval o telovadbi in njenih koristih za duha in telo. Odsek je priredil »Pri zlati zvezdi« vrtno veselico z igro, petjem, tamburanjem in skupinami. Člani odseka pridno sodelujejo tudi pri pevskem in tamburaškem zboru »Kresa«. »Mladosti« prihaja na odsek deset izvodov. — Br. blagajnik poroča: Dohodkov je bilo 196 K 13 h, stroškov 148 K 38 h, ostane v blagajni 47 K 75 h. — Br. revizorja poročata, da sta našla poslovanje od-

seka v redu. — Nato sledi sprejem novih članov. Br. predsednik povzame besedo: Slovesen naj bo Vaš sprejem v vrste Orla! Vsi veste, kaj je Orel. Kralj je naših sinjih gora. V solnčni svetlobi plava mirno in mogočno nad našo domovino, kakor da jo čuva pred skritimi sovražniki. Ne mara teme, ne plaši se bliska in groma. Orel, ko enkrat razprostre peroti in poleti, je dovolj močan, da v višavah ne omaga. Ni mu treba iskati pomoči drugih, sam plava. Bratje! Ne tožimo, ne čakajmo pomoči, sami se dvignimo, sami delajmo! Moč nam daje naša sveta vera, moč nam daje zavest, da smo Slovenci. Daleč na sever smo Orli razprostili svoje peroti, daleč doli na jugu in celo za morjem je našla ugodna tla orlovska misel. Daleč od domovine! In mi, ki smo skoro v domovini, zakaj bi se mi plašili? Bratje, v naše vrste stopate danes. Bodite značajni in močni, ne zatajite nikjer in nikdar naših načel! — Izvolil se je nato sledeči odbor: br. St. Velkavrh, predsednik; br. Fr. Vehovar, podpredsednik; br. Sim. Frenkovič, tajnik; br. Andr. Robič, blagajnik; br. Josip Rakuša, načelnik; br. Zoran Jošt, podnačelnik. Za častnega člana je bil soglasno izvoljen br. Štefan E r m a n. (Op. ur.: Čestitam iskreno!) — K besedi se oglasi pri slučajnostih br. Praprotnik ter izkuša dvigniti zanimanje za naraščaj. Izvaja obširneje, kako prikleniti mlade fante na našo organizacijo. — Govornik K. sproži par misli o bodočnosti orlovske organizacije ter opozarja zlasti na versko stran v odsekih, katere se ne sme nikdar zanemarjati, če hočemo, da bo postala trdnjša naša zveza tudi na znotraj. Končno se govornik spominja v živih besedah tragične smrti priljubljenega nadvojvode Franca Ferdinanda ter njegove soproge. Ob tem blagem, za vso domovino pretresljivem spominu vsi zborovalci vstanejo ter kakor iz enega grla zakličejo: Slava nesmrtnemu spominu Franca Ferdinanda! — Nato zaključí predsednik lepo uspelo zborovanje. — Na zdar!

Št. Jurij ob Taboru. Dne 21. junija je priredil naš odsek skupno z vranskim izlet za Čreto, kjer je nastopil korporativno pri procesiji sv. Rešnjega Telesa. Na občnem zboru savinjskega okrožja Orlov dne 28. junija je bil naš načelnik br. Mihael Lesjak soglasno izvoljen okrožnim načelnikom. Dne 29. junija se je poslovil od nas častni član br. predsednik in ustanovitelj tukajšnjega odseka č. gosp. kaplan Jos. Lončarič in odšel v Št. Jurij ob Ščavnici. Bil je to hud udarec za nas. Ves čas je vodil odsek z veseljem in veliko požrtvovalnostjo. Za vse, kar smo in kar imamo, se moramo v prvi vrsti zahvaliti njemu. Ni ga bilo večera, da bi ne bil navzoč pri vaji, ako je bil doma. Prepričan sme biti, da njegov trud ne bo zastoj in seme, ki ga je sejal, bo obrodilo v gotovem času obilen sad. Dopoldne pred odhodom smo med sveto mašo darovali zanj skupno sveto obhajilo v zahvalo za trud, ki ga je imel z nami. Božja roka naj vodi vsa pota njegovega življenja!

DROBIŽ.

PISMO ORLA - VOJAKA.

Kletvina pri vojakih.

Ta grda navada je pri vojakih zelo močno ukoreninjena. Niso preveč izbirčni v sortah kletvine. Kar pride prej na jezik, to tudi prvo zleti z njega. Nekateri se poslužujejo pri kletvini celih litanij: laških, slovenskih in nemških. Ne bom jih navajal po imenu; so preostudne in umazane. Poleg kletvine ima prvo mesto pridušanje. V tem so posebno Kranjci pravi mojstri. V naši bateriji imamo par Gorenjcev. Prave kranjske korenine, veseli in korajžni fantje so, toda pri vsaki drugi besedi, ki jo izgovore, je gotovo tudi »primojduš«. Vprašanje je, odkod to pride in zakaj mora biti tako? Nekateri kolnejo iz navade; navajen je tako, da se niti ne zaveda, kdaj zakolne. Več je takih, ki kolnejo iz jeze, v naporu, obupnosti in žalosti. Tretji se morda pridušajo od veselja. Tako je pri vojakih. Kdor je duševno in moralno nepokvarjen, se mora zelo paziti, da se ne naleze te grde navade. Kdor je bil že prej, četudi je bil mogoče v naših vrstah, v značaju slabič, tak bo tudi pri vojakih kmalu preklinjevalec. To lahko opazujemo pri večini onih fantov, ki se vrnejo od vojakov. Ni mi treba povdarjati, da napravi s kletvino veliko greha in zelo grd je fant, ki kolne. Naša parola bodi, da to grdo navado kolikor mogoče omejimo in iztrebimo iz mladine, posebno naše. Orli, tudi tej točki posvetite svoje delo, svojo pozornost! V orlovskih vrstah naj ne bo nobenega preklinjevalca! Če že človeka kaka stvar hudo razjezi, naj se premaga in naj svojo jezo strese na kak drug način, ne s kletvino. Orli, bodite v tem goreče baklje!

Iskreno pozdravljeni!

Vaš Ivo.

MLADINSKE IN TELOVADNE IGRE ZA NARAŠČAJ.

»Jaka, kje si!« Telovadci se vstopijo v čelni krog ter se primejo za roke vsi razen dveh, ki jih določi vaditelj — enega za gospoda, drugega za slugo z imenom Jaka. Postavita se v krog in si zavežeta oči. Gospod ima nalogo, ujeti slugo Jaka, sluga pa se mu mora izogibati, da ga gospod ne vjame. A da gospod ve, kje je sluga, ga ima pravico klicati: »Jaka, kje si?« Sluga mu pa mora odgovarjati: »Tukaj sem!« Igra je končana, ko gospod vjame slugo. Če pride slučajno sluga ali gospod do kroga, zakličejo drugi: »Gori, gori!« Ko je igra končana ali če gospod predolgo ne vjame slugo, se določita za igro dva druga po vrsti dalje. A. J.

»Tat v krogu.« Igralci tvorijo krog s čelom not. Iz kroga se vzameta dva igralca, eden je tat, drugi stražar. Prostor, kjer sta stala, ostane prazen, tam so »vrata«. V določeni razdalji od kroga, pa na nasprotni strani vrat, se zariše črta — meja. Sredi kroga se postavi izbrano stvar, n. pr. kij, ali pa se na palico, zasajeno v zemljo, obesi robec, čepica ali kaj primernega. Tat in stražar se postavita en korak od izbranega predmeta drug drugemu na-

sproti. Tat ima nalogo odnesti ta predmet in steči za mejo, ne da bi ga pri tem stražar udaril. Čim bolj premeten in spreten je, tem lažje bo to dosegel. Na vse načine izkuša odvrniti stražarjevo pozornost od predmeta. Stražar mora tatu posnemati v vsem, kar ta dela in mu mora stati vedno nasproti. Na to se mora dobro paziti. Če stopi tat en korak na desno, mora tudi stražar, če tat telovadi in se prekucuje, mora tudi stražar. Igra je zanimiva in zahteva od tatu precej zvitosti, od stražarja pa dobre pazljivosti. Ko je tat odnesel predmet, prideta na vrsto ona dva, ki sta stala ob vratih, prva dva pa stopita na njuno mesto.

»Ribe v mreži.« Igralci se razdele v dve enaki stranki. Pred obema ozkima stranema igrišča se potegne črta v oddaljenosti treh korakov. Vsaka stranka se postavi za svojo črto. Igralci ene stranke se drže za roke in predstavljajo »mrežo«, igralci druge stranke, »ribiči«, so prosti. »Mreža gre!« zakliče prva stranka in obe si stečeta nasproti. Kogar zajamejo, je vjet. Pred drugim tekom si stranki vloge zamenjata. »Ribice«, ki niso bile vjete, predstavljajo zdaj »mrežo« in obratno. Važna so sledeča pravila: 1. Pri vsakem teku se vloge zamenjajo. 2. Mreža mora biti napeta in mora biti na straneh po dva koraka prostora. Če bi se tega ne moglo držati vsled prevelikega števila igralcev, se vsi preostali igralci priklopijo »ribicam«. 3. »Ribice« smejo prodreti skozi mrežo (pod rokami, nogami), le pretrgati je ne smejo. 4. »Ribica« je vjeta šele tedaj, kadar se je »mreža« okoli nje strnila v krog. 5. Vjete »ribice« ne igrajo dalje. Ko je vjeta zadnja »ribica«, je igra končana.

Ivo Pirc.

Veliko plesa — veliko alkohola. Splošne so pri nas tožbe, da se na Slovenskem vse preveč pleše. Še huje je v tem oziru pri naših bratih na severu. Na Češkem je okrog 43.000 gostiln. Izmed teh jih je 24.909, v katerih se redno prirejajo plesi. Samo v Pragi je do 1800 gostiln in izmed njih se pleše v 967. Za plesno dovoljenje se na Češkem letno plača približno 140.000 K. Koliko ljudi tu izgubi zdravje zlasti vsled alkohola! In koliko denarja se po nepotrebnem zapravi. — Po poročilu statistične pisarne je na Češkem 10.841 otrok popolnih sirot, 23.857 ima le očeta ali samo mater, 9560 otrok, ki so jih starši zapustili, 1538 otrok potepuhov in 40.413 varstva potrebnih. Res, zadnji čas je, misliti na sredstva, s katerimi bi se ljudstvo prisililo in navadilo bolj štediti z denarjem in varovati svoje zdravje.

Pridigar v ječi. Težko, da bi kdo slišal bolj kratko pridigo, kakor je sledeča. Stari, častiti duhovnik v jetnišnici je nekoč svoje zaprte »župljane« nagovoril tako-le: »Ko ste, dragi prijatelji, živeli še zunaj med svetom, ste gotovo dostikrat slišali zabavljati čez vero, cerkev in pobožnost; morebiti ste še sami krepko pomagali. Toda eno je gotovo in to mi bodete brez dvoma sami potrdili: Ako bi živeli in delali tako, kakor vas vera uči, nobeden izmed vas bi ne bil tukaj. Amen.«